

тно спазвани йерархични и опосредствани корелации между отделните артисти и вътре в самата група.

Естествено, това ни най-малко не означава, че в трупата отсъстват каквито и да са субординационни зависимости и отношения, каквато и да е йерархизираност. Тъкмо напротив. Такива феномени и процеси съществуват, но те се появяват в „пречупената светлина“ на един специфицирано неформален дух на междуличностни и вътрешногрупови отношения, връзки, взаимозависимости.

От друга страна, неформалната доминанта се разкрива и по отношение на контакта с публиката, с цирковата аудитория. Едва ли е необходимо тук и сега да разяснявам, че може би няма друго изкуство, в което така много да се желае постигането на непринудена, неформална атмосфера, при това в един по-друг тип на представяне на междучовешките отношения. Самият факт на постигане на такава атмосфера, при която публиката да не се чувства обидена за клоунските, шутовските номера, за начина ѝ на възприемане, за манипулациите с нея и др. под., а тъкмо напротив – да се отърси изцяло от йерархизиращите стожери и „вериги“ на своето съмнение и самолюбие, които я дистанцират от артистите, говори твърде много (и при това положително) за професионализма. И това е така, понеже в цирковите етюди може би в най-голяма степен и форма се допуска онази свобода (за да не кажа изкуствено предизвикан произвол), при която профанизирането на сакрални неща, връзки и ценности става нещо повече от желателно, напълно допустимо, очаквано и гарантиращо успеха и одобрението на цирковата публика и на „продукцията“.

В масовото съзнание нерядко също се постига подобен ефект. Това става, когато добронамерено, чистосърдечно, с чувство за хумор се оценяват някои постъпки или простъпки на цигани, оневинявайки ги дори само с факта, че те са си просто такива. И тъкмо като роми би следвало да постигнат това принизяване, семплифициране и дори примитивизиране на иначе значими, съществени и дори сакрални неща, което би било недопустимо за представители на други етнически общности, за хора с друго културно портретиране.

Следователно трите кардинално значими, субстантивно характеризиращи компонента в структурата на циганската битност и ду-